

*Eric Fried**A kövek kora**

*A növények kora
után jött az állatok kora
utána jött az emberek kora
s most a kövek kora jön*

*Aki hallja beszélni a köveket
tudja
csak kövek fognak maradni*

*Aki hallja beszélni az embereket
tudja
csak kövek fognak maradni*

Félelem és kétely

*Ne kételkedj
abban
aki azt mondja
fél*

*de félj
attól
aki azt mondja
nem ismer kételyt*

Don Quijote

*Öregen, dübösen, tehetetlenségében
birkákat akart fölnyársalni
amelyeket kiabálva
az ellenségei nevén szólított*

*Amilyen rövidlátó volt
bégető embereket
döfött át
súlyosan lógtak a lándzsáján*

*Állt ott egy szélmalom mindent látott
és gúnyosan odaintett neki
Ó akkor így szólt magában az elpusztítás
csak elpusztítással tehető jóvá*

*Bosszút esküdött a birkákért
megbosszulni őket a szélmalomvitorlákon
Csakhogy a szélmalom egy óriás volt
és agyonsújtotta*

* Valamennyi vers (eredeti címeik sorrendben: *Die Zeit der Steine; Angst und Zweifel; Don Quixote; Diese Toten; Fragen nach den Menschen*) a költő *Gründe* (Okok) című gyűjteményes kötetéből való (Verlag Klaus Wagenbach, Berlin, 1989).

Ezek a halottak

*A Reichskristallnacht/Kristályéjszaka néven
közismert, 1938. november 9-éről 10-ére
virradó éjszaka lezajlott
zsidóellenes pogrom emlékére*

*Ne nevezzétek őket örökké Miriamnak,
és Ráchelnek és Szulamithnak,
Aronnak és Dávidnak
az emlékszóedeitekben!
Volt köztük Anna is
és Mária és Margit
és Helmut és Siegfried:
Úgy hívták őket ahogyan benneteket*

*Ne képzeljétek őket olyan
másnyennek amikor
felidézitek az emléküket,
mintha mindegyiküket
göndör fekete hajúnak
és görbe orrúnak látnátok:
előfordult hogy szőkék voltak
és voltak köztük kékszeműek is*

*Olyanok voltak mint ti.
Az egyetlen különbség
a csillag volt amelyet viselniük kellett
meg az amit tettek velük:
meghaltak ahogy mindenki más meghal
ha megölik
csak éppen nem mindenki
gázkamrában hal meg*

*Ne csináljatok
idegen jelképet belőlük!
Nem csupán olyanok voltak mint ti
belőletek való rész voltak:
aki embereket öl
mindig a saját fajtáját öli.
Mindenkinek aki gyilkol
saját magát öli meg*

Az emberekre vonatkozó kérdések

E. B.-nek

*Hát a szerelmet oktatták-e?
Igen, de rosszul és titokban.
És a halált oktatták-e?
Igen, de csak részben.*

*Hogybogy részben?
Csak az ölést oktatták,
oktatták és gyakoroltatták;
a meghalást agyonballgatták.*

*És a gyűlöletet oktatták-e?
Igen. Oktatták és szították, de csak
az ellen, akit ellenségnek neveztek,
az ember saját balsorsa ellen nem.*

*És mit kezdtek az életükkel?
Szinte mindnyájan csak azt,
ami várható volt tőlük,
ilyen tanulósévek után.*

Tatár Sándor fordításai

Erich Fried (Bécs, 1921 – Baden-Baden, 1988) bécsi zsidó születésű költő, jelentős angol és amerikai szerzők németre fordítója (az egyik legjelentősebb német Shakespeare-fordítónak tartják). Bár az *Anschluss* évében Belgiumon keresztül Londonba emigrált (ahol azután haláláig élt), mint a 2. világháború utáni korszak egyik legjelentősebb német nyelvű politikai költője, antifasiszta és jobboldal-kritikus, gyakran hallatta szavát Németországot és Európát érintő politikai kérdésekben – például az 1968-as mozgalom rendezvényein. (Politikai megnyilatkozásai miatt perbe is fogták; mások mellett Heinrich Böll tanúskodott mellette; 1972-ben Friedet fölmentették.) 1958-tól több mint másfél évtizedig a BBC (a German Service) politikai kommentátora volt.

Számtalan verseskönyvet és egy regényt jelentetett meg; erős közéleti-politikai érdeklődésről-elköteleződésről és etikai kérdések iránti érzékenységről tanúskodó versei eleve széles közönséget igyekeztek megszólítani; a még szélesebb körű ismertséget az 1979-ben külön kötetben megjelentetett szerelmes versei hozták meg számára.

Több irodalmi díjjal ismerték el munkásságát, egyebek közt Bécs és Bréma városának irodalmi díjával, az osztrák kultúra külföldi megismertetéséért adományozott állami díjjal és Georg Büchner-díjjal.

Tatár Sándor